

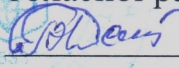
СХВАЛЕНО

Рішенням педагогічної ради
Хустської спеціальної
загальноосвітньої школи-інтернату
I-III ступенів Закарпатської
обласної ради
(від 20.08.2019 року,
протокол № 1)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Хустської спеціальної
загальноосвітньої школи-інтернату

I-III ступенів Закарпатської
обласної ради

 Б.В.Деленко

20.08.2019 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**Хустської спеціальної загальноосвітньої
школи-інтернату I-III ступенів Закарпатської обласної ради
(початкова, базова та повна загальна середня освіта)
на 2019/2020 навчальний рік**

Хуст, 2019

Загальні положення

Освітня програма Хустської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступенів Закарпатської обласної ради (початкова освіта, базова та повна загальна середня освіта) розроблена на виконання Законів України «Про освіту», "Про загальну середню освіту" (зі змінами), постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими потребами», Положення про спеціальну школу, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 221, Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів загальної середньої освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2018 №831, нормативно-правового забезпечення Нової української школи, постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», наказу Міністерства освіти і науки України 26.07.2018 року № 814 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами" (із змінами) (для учнів 1, 2 класів), наказу Міністерства освіти і науки України 25.06.2018 року № 693 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами" (для учнів 3-4 класів) , наказу Міністерства освіти і науки України 12.06.2018 року № 627 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» (зі змінами) (для учнів 5-10 класів), наказу Міністерства освіти і науки України 21.06.2018 року № 668 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» (для учнів 11-12 класів), листа Міністерства освіти і науки України 05.08.2019 р. № 1/9-498«Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти в 2019-2020 навчальному році», наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів».

Освітня програма Хустської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступенів Закарпатської обласної ради (початкова освіта, базова та повна загальна середня освіта) (далі – освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами (далі-Державний стандарт початкової освіти) та Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

В закладі дієп'ятиденний робочий навчальний тиждень. Весь навчально-виховний процес проводиться українською мовою навчання. Після уроків згідно графіку роботи з учнями здійснюється самопідготовка.

1.1. Загальний обсяг навчального навантаження.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4 класів закладу складає 2975 годин/навчальний рік:

- для 1-го класу – 700 годин/навчальний рік;
- для 2-го класу – 735 годин/навчальний рік;
- для 3-го класу – 770 годин/навчальний рік;
- для 4-го класу – 770 годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-10-х класів закладу складає 6265 годин/навчальний рік:

- для 5-го класу – 875 годин/навчальний рік;
- для 6-го класу – 980 годин/навчальний рік;
- для 7-го класу – 1050 годин/навчальний рік;
- для 8-го класу – 1120 годин/навчальний рік;
- для 9-го класу – 1120 годин/навчальний рік;
- для 10-го класу – 1120 годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 11-12-х класів закладу складає 2240 годин/навчальний рік:

- для 11-го класу – 1120 годин/навчальний рік;
- для 12-го класу – 1120 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах.

Навчальний план початкової школи (додатки 1,2), навчальний план основної школи (додаток 3) та навчальний план старшої школи (додаток 4) дають цілісне уявлення про зміст і структуру першого, другого та третього рівнів освіти, встановлюють погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначають гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани початкової, основної та старшої школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову, яка визначається школою самостійно і враховує особливості організації освітнього процесу, індивідуальні освітні потреби учнів, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення. Згідно Положення про спеціальну школу учні 1,2,3,5,6,8,10 класів навчатимуться за Типовими освітніми програмами та навчальними програмами для глухих дітей; учні 4,7,9,11,12 класів - за Типовими освітніми програмами та навчальними програмами для дітей зі зниженим слухом.

Навчання учнів 1-2 класів здійснюватиметься за Типовою освітньою програмою під керівництвом Шияна Р.Б. та спеціальними навчальними програмами. Допускається адаптація змісту освіти до пізнавальних можливостей учнів, що виявляється у зменшенні обсягу матеріалу, його спрощенні за характером та структурою.

Години фізичної культури враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів закладу (наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942 „Про затвердження Державних санітарних норм та правил „Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів”).

Перерозподіл годин інваріантної частини Типового навчального плану здійснено в межах освітньої галузі “мови і літератури”, а саме: 1 урок англійської мови 5,6,7,8,9,10,11,12 класів використовується на додаткове вивчення української мови у 5,6,7,8,9,10,11,12 класах.

Варіативна складова навчального плану початкової школи використовується на:

- додаткове вивчення української жестової мови (1 клас);
- додаткове вивчення української мови (3 клас).

Варіативна складова навчального плану основної школи використовується на:

- додаткове вивчення трудового навчання (8,9,10 класах).

Варіативна складова навчального плану старшої школи використовується на:

- додаткове вивчення трудового навчання (11-12 класи).

Поділ класів на групи здійснюється у школі з трудового навчання у 5,6,7,8,11 класах (Додаток №2 до наказу МОН України від 20.02.2002 р. № 128).

У варіативній складовій передбачено факультативні заняття з українознавства із врахуванням зацікавленості, потреб та можливостей здобувачів освіти у 2,4,5,6,7,8 класах.

Повноцінність повної загальної середньої освіти учнів забезпечується реалізацією як інваріантної так і варіативної, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету.

Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є:

1.Розвиток особистості (когнітивної, емоційно-вольової, ціннісно-мотиваційної і поведінкової сфер) та формування комунікативних навичок за допомогою словесної та жестової мов.

2.Подолання вторинних порушень пізнавальної діяльності.

3.Удосконалення навичок спілкування на слухозоровій основі (використання збережених аналізаторів та розвиток слухового сприймання), сприймання та продукування мовлення.

4.Розширення поняття про оточуюче середовище, поповнення запасу словесних та жестових одиниць.

5.Посилення слухового компоненту в умовах слухозорового та вібраційного сприймання мовлення.

6.Індивідуальна корекція порушень розвитку засобами лікувальних методик (медикаментозної, масажу, лікувальної фізкультури, психотерапії).

Основні напрямки корекційно-розвиткової роботи: розвиток слухового сприймання та формування вимови, розвиток слухо–зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови, ритміка; лікувальна фізкультура.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів урахувані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків (у 1 класі – 35 хв. 2 – 4 класах - 40 хв., 5 – 12 класах 45 хв.), визначених Державними санітарними нормами та правилами, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстровані у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942 „Про затвердження Державних санітарних норм та правил „Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів”)

Нормативи наповнюваності класів, виховних груп та поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами).

Навчальні плани зорієнтовані на роботу за 5-денним навчальним тижнем.

1.2. Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Ключові компетентності	Компоненти
Спілкування державною мовою та українською жестовою мовою	Уміння: (самостійно та за допомогою) ставити запитання і розпізнавати проблему; робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах(у текстовій формі, таблицях,) ; розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач письмово, грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень, поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил.
Спілкування іноземними мовами	Уміння: (самостійно або за допомогою) здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною Програмою; розуміти на слух (за допомогою американської дактильної абетки), зміст автентичних текстів; читати та розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем; розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно (за допомогою дактильної абетки), письмово, за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови (української жестової мови) та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії (у тому числі альтернативні засоби спілкування) відповідно до різних потреб. Навчальні ресурси: підручники, словники, жестівники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти
Математична компетентність	Уміння: (самостійно та за допомогою) оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів,

	процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації.
Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: (самостійно та за допомогою) розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; користуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях. Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.
Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: (самостійно та за допомогою) структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.
Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: (самостійно та за допомогою) визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності; Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії.

Ініціативність і підприємливість	Уміння: (самостійно та за допомогою) вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії практичності, ефективності з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі).
Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: (самостійно та за допомогою) висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; повага до прав людини. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту.
Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: (самостійно та за допомогою) грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва.

Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: (самостійно та за допомогою) аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя.
--	--

Наскрізнi лiнii є соціально значимими над предметними темами, які допомагають формуванню у здобувачів освіти уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних життєвих ситуаціях.

Навчання наскрізними лініями реалізується насамперед через:

Організацію навчального середовища – зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

Окремі предмети – виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в здобувачів освіти соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології,

	формування критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища людини.
Громадянська відповідальність	Сприяє формуванню відповідального громадянина, що розуміє принципи та механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія засвоюється переважно через колективну діяльність, яка поєднує окремі предмети між собою та розвиває у здобувачів освіти готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати у здобувачів освіти якомога більше позитивних емоцій, а її зміст – бути націленим на виховання порядності, старанності, чесності. Приклад вчителя є важливим у формуванні толерантного ставлення один до одного, незалежно від рівня навчальних досягнень та особливостей психофізичного розвитку.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення здобувача освіти як свідомого громадянина, здатного вести здоровий спосіб життя та формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку та охорону здоров'я (тестові завдання пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів транспортних засобів).
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння здобувачами освіти практичних аспектів фінансових питань, (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Реалізується через розв'язування практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

2. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття відповідного рівня середньої освіти

Для здобуття початкової освіти зараховуються діти 6(7) років, які:

- мають втрату слуху у мовній зоні від 30 децибел та в наслідок втрати слуху різні рівні недорозвинення мовлення;
- втратили слух у шкільному або дошкільному віці, але зберегли мову (повністю або частково);

- розрізняють мову розмовної гучності на відстані більше 3-х метрів, але мають значний недорозвиток мовлення, що заважає їх навчанню в загальноосвітній школі.

Зарахування осіб до спеціальних закладів загальної середньої освіти для здобуття освіти здійснюється відповідно до Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів загальної середньої освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2018 № 831.

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти, повна загальна середня освіта – після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

3. Перелік освітніх галузей

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

1-2 класи

- Мовно-літературна
- Математика
- Природнича
- Соціальна і здоров'язбережувальна
- Громадянська та історична
- Технологічна
- Інформативна
- Мистецька

3-4 класи

- Мови і літератури
- Математика
- Природознавство
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Технології
- Основи здоров'я і фізична культура

5-10 класи

- Мови і літератури
- Математика
- Природознавство
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Технології
- Основи здоров'я і фізична культура

11-12 класи

- Мови і літератури
- Математика
- Природознавство
- Суспільствознавство

- Естетична культура
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

4.Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи **уроку**: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок. Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться **навчально-практичні заняття**. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття – це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Практичні заняття також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу. Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань). Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання *вчитель визначає самостійно*, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Враховуючи, що навчальний заклад працює в режимі повного робочого дня, кількість часу на додаткове опрацювання навчальних дисциплін у другій половині дня (початок самопідготовки о 16⁰⁰) відповідає вимогам Державних санітарних

норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я від 20.02.2013 №144 і становить у:

- 2-4 кл. – 1 годину;
- 5-12 кл. – 2 години.

5. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Учні 1 та 2 класів оцінюються вербально. Оцінювання навчальних досягнень учнів 3-12 класів здійснюється згідно методичних рекомендацій щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році (лист МОН від 01.07.2019 № 1/11-5966).

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
 - навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
 - матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
 - якість проведення навчальних занять;
 - моніторинг досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей)
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
 - контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
 - моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища школи;
 - створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма оприлюднюється на веб-сайті школи.

Навчальний план

Хустської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступенів
Закарпатської обласної ради на 2019-2020 н.р.

1, 2 класи

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у 1 класі (глухі)	Кількість годин на тиждень у 2 класі (глухі)
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7	6
	Українська жестова мова	2+1	2
	Іноземна мова	-	1
Математична	Математика	4	4
Природнича	Я досліджую світ	3	3
Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична			
Технологічна	Предметно-практичне навчання	1	1
Інформатична	Інформатика	-	1
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1
	Музичне мистецтво	1	1
Фізкультурна	Фізична культура	3	3
Усього:		22+1	23
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток слухо-зоро- тактильного сприймання мовлення та формування вимови	14	14
	Розвиток слухового сприймання та формування вимови	-	
	Лікувальна фізкультура (Ритміка)	2	2
Факультативи:		-	1
Українознавство		-	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		20	21
Сумарна кількість годин інваріантної і варіативної складових		39	40

Навчальний план
Хустської спеціальної загальноосвітньої школи – інтернату
I – III ступенів Закарпатської обласної ради
на 2019 – 2020 навчальний рік
I ступінь
3 – 4 класи

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		3 (глухі)	4 (зниж. сл.)	
Інваріантна складова				
Мови і літератури	Українська мова	6+1	7	
	Українська жестова мова*	2	1	
Математика	Математика	4	4	
Природознавство	Природознавство	2	2	
Суспільствознавство	Я у світі	1	1	
Здоров'я і фізична культура	Фізична культура	2	2	
	Основи здоров'я	1	1	
Технології*	Трудове навчання		1	
	Предметно-практичне навчання	1		
	Сходинки до Інформатики	1	1	
Мистецтво	Образотворче мистецтво	1	1	
Усього		21+1	21	
Корекційно-розвиткові заняття	Розвиток слухового сприймання та формування вимови		14	
	Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови	14		
	Ритміка	1	2	
	Лікувальна фізкультура	1	2	
Варіативна складова				
Факультативи:		-	1	
Українознавство		-	1	
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)		22	22	
Сумарна кількість годин інваріантної і варіативної складових		38	40	

Навчальний план
Хустської спеціальної загальноосвітньої школи – інтернату
I – III ступенів Закарпатської обласної ради
на 2019 – 2020 навчальний рік
II ступінь
5-10 класи

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах					
		5 г.	6 г.	7 зн.	8 г.	9 зн.	10 г.
Інваріантна складова							
Мови і літератури	Українська мова	3+1	3+1	3+1	2+1	3+1	2+1
	Українська література	2	2	2	2	2	2
	Українська жестова мова	2	2	1	2	1	2
	Іноземна мова	2-1	2-1	2-1	2-1	2-1	2-1
	Зарубіжна література	1	1	1	1	1	1
Суспільствознавство	Історія України	1	1	1	1	1	1
	Всесвітня історія	-	1	1	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	-	-	1	1
Математика	Математика	4	4	-	-	-	-
	Алгебра	-	-	2	2	2	2
	Геометрія	-	-	2	2	2	2
Природознавство	Природознавство	1	-	-	-	-	-
	Біологія	-	1	2	2	2	2
	Географія	-	2	1	2	2	1
	Фізика	-	-	2	2	2	2
	Хімія	-	-	1	2	2	2
Мистецтво	Музичне мистецтво	-		1	-	-	-
	Образотворче мистецтво	1	1	1	-	-	-
	Художня культура	-	-	-	-	-	-
	Мистецтво	-			1	1	1
Технології	Трудове навчання	3	3	2	2+2	2+1	2+1
	Інформатика	1	1	1	1	1	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	1	1
	Фізична культура	2	2	2	2	2	2
Разом		24	27	29	30+2	31+1	31+1
Корекційно-розвиткові заняття	Розвиток слухового сприймання та формування вимови			6		4	
	Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови	10	5		5		3
	Лікувальна фізкультура	2		2	-	-	-
	Ритміка	-	2	-	2	2	2
Варіативна складова							
Факультативи:		1	1	1	-	-	-
Українознавство		1	1	1	-	-	-
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)		25	28	30	32	32	32
Разом		37	35	38	39	38	37

Навчальний план
Хустської спеціальної загальноосвітньої школи – інтернату
I – III ступенів Закарпатської обласної ради
на 2019 – 2020 навчальний рік
III ступінь
11 – 12 класи

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	11 зн.	12 зн.
Українська мова	3+1	3+1
Українська література	2	2
Іноземна мова	2-1	2-1
Зарубіжна література	2	2
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта:	-	
правознавство	1	
економіка	-	1
людина і світ		0,5
Художня культура	0,5	0,5
Алгебра	2	2
Геометрія	2	2
Астрономія	-	0,5
Біологія	1,5	1,5
Географія	1,5	-
Фізика	3	3
Хімія	1	2
Екологія	-	0,5
Технології	1+3	1+1
Інформатика	1	2
Фізична культура	2	2
Захист Вітчизни	1	1
Разом	29 + 3	31+1
Корекційно-розвиткові заняття	4	4
Факультатив:	-	
Українознавство		
Гранично допустиме навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)	32	32
Разом	36	36

Перелік Типових освітніх та навчальних програм для учнів 1-12 класів

№ з/п	Назва навчальної програми
1.	1 клас Типова освітня програма початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена МОН України 26.07.2018 р. № 814.
2.	1 клас Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
3.	1 клас Українська мова та літературне читання Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
4.	1 клас Математика Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
5.	1 клас Ядосліджую світ Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
6.	1 клас Предметно-практичне навчання Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ-2014.
7.	1 клас Образотворче мистецтво Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
8.	1 клас Музичне мистецтво Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
9.	1 клас Фізична культура Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
10.	1 клас Жестова мова Українська жестова мова. Програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів (далі – спеціальних ЗНЗ) для дітей глухих та зі зниженим слухом. Київ– 2014.
11.	1 клас Лікувальна фізкультура Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей, 2016 рік.
12.	1 клас Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови Програма з корекційно-розвиткової роботи

	"Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови для глухих дітей" для 1-5 класів загальноосвітніх навчальних закладів зі спеціальною та інклюзивною формою навчання, навчально-реабілітаційних центрів (автор Федоренко О.Ф., Мала Н.І., Савчук О.О., Москаленко Т.І.)
13.	2 клас Типова освітня програма початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена МОН України 26.07.2018 р. № 814.
14.	2 клас Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
15.	2 клас Українська мова та літературне читання Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
16.	2 клас Математика Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
17.	2 клас Українська жестова мова Навчальні програми для підготовчого 1'-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
18.	2 клас Я досліджую світ Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
19.	2 клас Трудове навчання Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
20.	2 клас Образотворче мистецтво Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
21.	2 клас Музичне мистецтво Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
22.	2 клас Фізична культура Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
23.	2 клас Інформатика Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
24.	2 клас Іноземна мова Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б.
25.	2 клас Лікувальна фізкультура Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей, 2016 рік
26.	2 клас Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови Програма з корекційно-розвиткової роботи

	"Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови для глухих дітей " для 1-5 класів загальноосвітніх навчальних закладів зі спеціальною та інклюзивною формою навчання, навчально-реабілітаційних центрів (автор Федоренко О.Ф., Мала Н.І., Савчук О.О., Москаленко Т.І.)
27	2 клас Факультатив Програма для загальноосвітніх навчальних закладів "Українознавство". Київ – 2013 р.
28.	3 клас Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти І ступеня для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена наказом МОН України 25.06.2018 № 693.
29.	3 клас Українська мова Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
30.	3 клас Літературне читання Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
31.	3 клас Українська жестова мова Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
32.	3 клас Математика Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
33.	3 клас Природознавство Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
34.	3 клас Фізична культура Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
35.	3 клас Основи здоров'я Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
36.	3 клас Предметно-практичне навчання Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
37.	3 клас Інформатика Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
38.	3 клас Я у світі Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
39.	3 клас Образотворче мистецтво Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ- 2014 р.
40.	3 клас Лікувальна фізкультура Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх

	навчальних закладів для глухих дітей, 2016 рік
41.	3 клас Ритміка Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей "Ритміка" (Вовченко О.А.)
42.	3 клас Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови Програма з корекційно-розвиткової роботи "Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови для глухих дітей " для 1-5 класів загальноосвітніх навчальних закладів зі спеціальною та інклюзивною формою навчання, навчально-реабілітаційних центрів (автор Федоренко О.Ф., Мала Н.І., Савчук О.О., Москаленко Т.І.).
43.	4 клас Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти І ступеня для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена наказом МОН України 25.06.2018 № 693.
44.	4 клас Українська мова Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ- 2014 р.
45.	4 клас Літературне читання Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ- 2014 р.
46.	4 клас Українська жестова мова Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ- 2014 р.
47.	4 клас Математика Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ- 2014 р.
48.	4 клас Природознавство Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ- 2014 р.
49.	4 клас Фізична культура Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ- 2014 р.
50.	4 клас Основи здоров'я Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ- 2014 р.
51.	4 клас Трудове навчання Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ- 2014 р.
52.	4 клас Інформатика Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ- 2014 р.
53.	4 клас Я у світі Навчальні програми для підготовчого 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ- 2014 р.
54.	4 клас Образотворче мистецтво Навчальні програми для підготовчого

	1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ- 2014 р.
55.	4 клас Лікувальна фізкультура Програма з корекційно-розвиткової роботи « Лікувальна фізична культура » для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом, 2016 рік
56.	4 клас Ритміка Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слуху "Ритміка" (Вовченко О.А.)
57.	4 клас Розвиток слухового сприймання та формування вимови Програма з корекційно-розвиткової роботи "Розвиток слухового сприймання та формування вимови для дітей зі зниженим слухом" для 1-5 класів загальноосвітніх навчальних закладів зі спеціальною та інклюзивною формою навчання, навчально-реабілітаційних центрів (автор Федоренко О.Ф., Мала Н.І., Савчук О.О., Москаленко Т.І.)
58.	4 клас Факультатив Програма для загальноосвітніх навчальних закладів "Українознавство". Київ – 2013 р.
59.	5 клас Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена наказом МОН України 12.06.2018 № 627.
60.	5 клас Українська мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
61.	5 клас Українська література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
62.	5 клас Українська жестова мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей . Київ – 2014 р.
63.	5 клас Іноземна мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
64.	5 клас Зарубіжна література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
65.	5 клас Історія України Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
66.	5 клас Математика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.

67.	5 клас Природознавство Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
68.	5 клас Музичне мистецтво Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
69.	5 клас Образотворче мистецтво Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
70.	5 клас Трудове навчання Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
71.	5 клас Інформатика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
72.	5 клас Основи здоров'я Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
73.	5 клас Фізична культура Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2014 р.
74.	5 клас Лікувальна фізкультура Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей (Форостян О.І., Шеремет Б.Г., Лещій М.П., Малій В.М.)
75.	5 клас Програма з корекційно-розвиткової роботи "Розвиток слухозоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови для глухих дітей " для 1-5 класів загальноосвітніх навчальних закладів зі спеціальною та інклюзивною формою навчання, навчально-реабілітаційних центрів (автор Федоренко О.Ф., Мала Н.І., Савчук О.О., Москаленко Т.І.)
76.	5 клас Факультатив Програма курсу за вибором "Українознавство". Київ – 2014 р.
77.	6 клас Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена наказом МОН України 12.06.2018 № 627.
78.	6 клас Українська мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.

79.	6 клас Українська література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
80.	6 клас Українська жестова мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
81.	6 клас Іноземна мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
82.	6 клас Зарубіжна література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
83.	6 клас Історія України Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
84.	6 клас Всесвітня історія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
85.	6 клас Математика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
86.	6 клас Біологія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
87.	6 клас Географія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
88.	6 клас Музичне мистецтво Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
89.	6 клас Образотворче мистецтво Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
90.	6 клас Трудове навчання Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
91.	6 клас Інформатика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих. Київ – 2015 р.

92.	6 клас Основи здоров'я Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
93.	6 клас Фізична культура Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2015 р.
94.	6 клас Лікувальна фізкультура Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей . (Форостян О.І., Шеремет Б.Г., Лещій М.П., Малій В.М.)
95.	6 клас Програма з корекційно-розвиткової роботи "Розвиток слухозоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови для глухих дітей " для 6-10 класів загальноосвітніх навчальних закладів (спеціальних та з інклюзивним навчанням), навчально-реабілітаційних центрів (автор Федоренко О.Ф., Автомонова І.В., Різоль М.В., Коноваленко М.В.)
96.	6 клас Факультатив Програма курсу за вибором "Українознавство". Київ – 2014 р.
97.	7 клас Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена наказом МОН України 12.06.2018 № 627.
98.	7 клас Українська мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
99.	7 клас Українська література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
100.	7 клас Українська жестова мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
101.	7 клас Іноземна мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
102.	7 клас Зарубіжна література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
103.	7 клас Історія України Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.

104.	7 клас Всесвітня історія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
105.	7 клас Алгебра Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
106.	7 клас Геометрія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
107.	7 клас Біологія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
108.	7 клас Географія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
109.	7 клас Фізика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
110.	7 клас Хімія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
111.	7 клас Музичне мистецтво Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
112.	7 клас Образотворче мистецтво Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
113.	7 клас Трудове навчання Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
114.	7 клас Інформатика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
115.	7 клас Основи здоров'я Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.
116.	7 клас Фізична культура Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2015 р.

117.	7 клас Лікувальна фізкультура Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (Форостян О.І., Шеремет Б.Г., Лещій М.П., Малій В.М.)
118.	7 клас Програма з корекційно-розвиткової роботи ”Розвиток слухового сприймання та формування вимови для дітей зі зниженим слухом” для 6-10 класів загальноосвітніх навчальних закладів (спеціальних та з інклюзивним навчанням), навчально-реабілітаційних центрів (автор Федоренко О.Ф., Автомонова І.В., Різоль М.В., Коноваленко М.В.
119.	7 клас Факультатив Програма курсу за вибором“Українознавство”. Київ – 2014 р.
120.	8 клас Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена наказом МОН України 12.06.2018 № 627.
121.	8 клас Українська мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
122.	8 клас Українська література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016р.
123.	8 клас Українська жестова мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
124.	8 клас Іноземна мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
125.	8 клас Зарубіжна література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
126.	8 клас Історія України Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
127.	8 клас Всесвітня історія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
128.	8 клас Алгебра Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.

129.	8 клас Геометрія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
130.	8 клас Біологія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
131.	8 клас Географія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
132.	8 клас Фізика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
133.	8 клас Хімія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
134.	8 клас Мистецтво Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
135.	8 клас Трудове навчання Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
136.	8 клас Інформатика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
137.	8 клас Основи здоров'я Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
138.	8 клас Фізична культура Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
139.	8 клас Ритміка Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей "Ритміка" (Вовченко О.А.)
140.	8 клас Програма з корекційно-розвиткової роботи "Розвиток слухозоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови для глухих дітей" для 6-10 класів загальноосвітніх навчальних закладів (спеціальних та з інклюзивним навчанням), навчально-реабілітаційних центрів (автор Федоренко О.Ф., Автомонова І.В., Різоль М.В., Коноваленко М.В.)

141.	9 клас Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена наказом МОН України 12.06.2018 № 627.
142.	9 клас Українська мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
143.	9 клас Українська література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016р.
144.	9 клас Українська жестова мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
145.	9 клас Іноземна мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
146.	9 клас Зарубіжна література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
147.	9 клас Історія України Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
148.	9 клас Всесвітня історія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
149.	9 клас Правознавство Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
150.	9 клас Алгебра Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
151.	9 клас Геометрія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
152.	9 клас Біологія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
153.	9 клас Географія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.

154.	9 клас Фізика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
155.	9 клас Хімія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
156.	9 клас Мистецтво Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
157.	9 клас Трудове навчання Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
158.	9 клас Інформатика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
159.	9 клас Основи здоров'я Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
160.	9 клас Фізична культура Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Київ – 2016 р.
161.	9 клас Ритміка Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом "Ритміка" (Вовченко О.А.)
162.	9 клас Програма з корекційно-розвиткової роботи "Розвиток слухового сприймання та формування вимови для дітей зі зниженим слухом" для 6-10 класів загальноосвітніх навчальних закладів (спеціальних та з інклюзивним навчанням), навчально-реабілітаційних центрів (автор Федоренко О.Ф., Автомонова І.В., Різоль М.В., Коноваленко М.В.)
163.	10 клас Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена наказом МОН України 12.06.2018 № 627.
164.	10 клас Українська мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих . Київ – 2016 р.
165.	10 клас Українська література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016р.

166.	10 клас Українська жестова мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
167.	10 клас Іноземна мова Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
168.	10 клас Зарубіжна література Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
169.	10 клас Історія України Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
170.	10 клас Всесвітня історія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
171.	10 клас Правознавство Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
172.	10 клас Алгебра Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
173.	10 клас Геометрія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
174.	10 клас Біологія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
175.	10 клас Географія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
176.	10 клас Фізика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
177.	10 клас Хімія Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
178.	10 клас Мистецтво Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.

179.	10 клас Трудове навчання Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
180.	10 клас Інформатика Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих. Київ – 2016 р.
181.	10 клас Основи здоров'я Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
182.	10 клас Фізична культура Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ – 2016 р.
183.	10 клас Ритміка Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей "Ритміка" (Вовченко О.А.)
184.	11 клас Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена наказом МОН України 21.06.2018 № 668.
185.	11 клас Українська мова Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
186.	11 клас Українська література Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
187.	11 клас Зарубіжна література Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
188.	11 клас Історія України Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
189.	11 клас Всесвітня історія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
190.	11 клас Правознавство Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
191.	11 клас Алгебра Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.

192.	11 клас Геометрія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
193.	11 клас Біологія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
194.	11 клас Географія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
195.	11 клас Фізика Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
196.	11 клас Хімія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
197.	11 клас Художня культура Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
198.	11 клас Технології Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
199.	11 клас Інформатика Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
200.	11 клас Фізична культура Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
201.	11 клас Захист Вітчизни Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
202.	11 клас Програма з корекційно-розвиткової роботи "Розвиток слухового сприймання та формування вимови для дітей зі зниженим слухом" для 11-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів (спеціальних та з інклюзивним навчанням), навчально-реабілітаційних центрів (автор Федоренко О.Ф., Автомонова І.В., Різоль М.В., Коноваленко М.В.
203.	12 клас Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами", затверджена наказом МОН України 21.06.2018 № 668.

204.	12 клас Українська мова Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
205.	12 клас Українська література Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
206.	12 клас Зарубіжна література Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
207.	12 клас Історія України Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
208.	12 клас Всесвітня історія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
209.	12 клас Економіка Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
210.	12 клас Людина і світ Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
211.	12 клас Алгебра Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
212.	12 клас Геометрія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
213.	12 клас Біологія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
214.	12 клас Географія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
215.	12 клас Фізика Навчальні програми для учнів для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
216.	12 клас Хімія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.

217.	12 клас Художня культура Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
218.	12 клас Астрономія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
219.	12 клас Екологія Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
220.	12 клас Трудове навчання Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
221.	12 клас Інформатика Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
222.	12 клас Фізична культура Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
223.	12 клас Захист Вітчизни Навчальні програми для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом МОН України 14.07.2016 № 826.
224.	12 клас Програма з корекційно-розвиткової роботи ”Розвиток слухового сприймання та формування вимови для дітей зі зниженим слухом” для 11-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів (спеціальних та з інклюзивним навчанням), навчально-реабілітаційних центрів (автор Федоренко О.Ф., Автомонова І.В., Різоль М.В., Коноваленко М.В.